

Monografie je skutečně výjimečným počinem v rámci českých sociálních věd. Na rozdíl od převažujícího způsobu učebnicového zpracování klíčových teorií, myšlenek nebo pojmů z oblasti myšlení o vědě, je zde rozvinut systematicky provázaný výklad tří klíčových pojmů, jež dnes určují nejen obecný kontext toho, jak se o vědě mluví, nýbrž i samotný rámec vědy jako určité praxe. Rukopis jako takový lze chápat jako analytický komentář k hlavní myšlenkám současné reformy vědy a výzkumu, jako je kupříkladu: "Věda dělá z peněz znalosti, inovace dělají ze znalostí peníze." Hlavní předností textu je to, že dělá pravý opak toho, k čemu dnes v souvislosti s politizací vědy a výzkumu dochází. Nechce se dobrat nějakého souhrnného, zjednodušujícího vymezení jednotlivých pojmů či myšlenek - ukazuje na to, jak se oblasti spojené s tvorbou vědění historicky proměňovaly v souvislosti s tím, jak se měnil ekonomický, politický, sociální nebo kulturní kontext myšlení o vědě a dělání vědy. Leitmotivem knihy je sledování proměn vztahu inovací a institucí. Tento vztah v poslední době nabírá zcela nepochybně nový rozměr - kdy je samotný pojem inovace institucionalizován, kdy vznikají národní inovační systémy, kdy - s příchodem takzvané knowledge economy - se vědění samo stává komoditou. Za největší přínos knihy považuji skutečnost, že nanejvýš kompetentně ukazuje, co se skrývá za současnými mantrami výzkumu, vývoje, inovací, a také, v neposlední řadě, nakolik jsou pro myšlení o vědě a dělání vědy určující politické faktory, tedy fakt, že se vědění dostalo do popředí politických zájmů. Historicky pojatý výklad zase ukazuje, o jaký typ sebereflexe se opíralo moderní vědění o společnosti (a místě vědění v ní).

(...)

Ve vztahu ke klíčovému problému tohoto rukopisu, jak jej definuje sám autor: "Jaké formy vědění jsou s to podporovat a orientovat inovačně orientované jednání, jeho založení v panujícím institucionálním rámci a jeho adaptaci na měnící se prostředí" lze říci, že se podařilo podat systematicky provázaný výklad současných proměn vědy (výzkumu, vývoje, inovací, tvorby vědění ...) jak v systémové rovině tak i z hlediska prostředí, v jakém je dnes věda zasazena. To je podle mne hlavní analytický přínos práce.

Z recenzního posudku: PhDr. Jan Balon, Ph.D.

Karel Müller představuje výraznou badatelskou osobnost, rozkročenou, dnes v míře nebývalé, mezi mnoha společenskovedními obory. Ve svých textech shrnuje, převážně v rámci sociologických poznatků, i poznatky z ekonomie, politologie a to vše v historických souvislostech se snahou o vzájemné propojení a ovlivňování.

Přesně tento široký společenskovední záběr reprezentuje v předložené monografii, jejíž text, v zhuštěné a široce rozložené podobě je asi vyvrcholením jeho snah o takto syntetizující přístup. Text, obsahující celkem čtyři kapitoly má logickou, autorem velmi solidně vysvětlenou strukturu: přes definování inovací a zdroje a formy moderního vědění se propracovává k, pro mne stěžejní kapitole "Pojetí instituce a institucionální rámec moderních společností". Závěrečná kapitola se pak zabývá stavem společností vědění, jak autor sám definuje "v medializovaném, globalizovaném kontextu a v prostředí (ne)-důvěřivé politické i občanské veřejnosti".

Je to právě třetí kapitola věnovaná institucím, která mne, jako institucionálního ekonoma nejvíce zajímala. Mohu s potěšením konstatovat, že autor vyvinul veliké úsilí k popsání všech nejen ekonomických, ale zejména s ekonomii souvisejících vlivů způsobem v této podobě zatím nepublikovaným.

Z recenzního posudku: prof. Ing. Milan Žák, CSc.